Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Grondwetscommissies 1883-1983
1967 Commissie-Cals/Donner, notulen, subcommissie 2 reg-sg, 1969-11-28

volgnummer: 718.

STAATSCOMMISSIE VAN ADVIES INZAKE DE GRONDWET EN DE KIESWET.

SUBCOMMISSIE II

Stac./U.926.

Kort verslag van de 23ste vergadering van de subcommissie op vrijdag 28 november 1969, des middags om 14.15 uur.

Aanwezig: de leden Cals (voorzitter), mevrouw Fortanier-De Wit, Gruijters, Jeukens, Prins en Scholten. Van 16.05 af eveneens aanwezig: de heer Donner.

Voorts aanwezig: de heer Borman en mevrouw Schutte (notuliste). Van 16.05 af eveneens aanwezig: de heer Gritter.

Verslag van de 22ste vergadering

Het verslag van de 22ste vergadering wordt vastgesteld.
De voorzitter gaat in op de op blz. 1 en 2 van de notulen weergegeven discussie met betrekking tot de benoeming van de ministers. Spreker is het niet eens met het door de heer Scholten terzake gestelde.

De heer Scholten merkt op, dat met het door hem in de 22ste vergadering gestelde niet de bedoeling voorlag de discussies te heropenen, maar alleen in verband met zijn afwezigheid op de voorafgaande vergadering enkele punten naar voren te brengen, waarover men zijn gedachten nog eens kan laten gaan.
Een en ander kan bij de behandeling van het concept-rapport in de subcommissie nader aan de orde komen.

De voorzitter is het eens met de conclusies van de grootst mogelijke meerderheid van de subcommissie met betrekking tot het lidmaatschap van het Koninklijk Huis, en mede met de conclusie dat deze materie bij algemene maatregel van bestuur geregeld zal moeten worden.
Met betrekking tot de door de heer Simons gestelde vraag, of een interimrapport inzake het lidmaatschap van het Koninklijk Huis moet worden uitgebracht deelt de voorzitter mede, dat de beide voorzitters van de staatscommissie dit niet nodig achten. Het is ook niet waarschijnlijk, dat de regering hierom zal verzoeken, al zullen in de Kamer bij de behandeling van de bepalingen inzake het inkomen van de Kroon wellicht opmerkingen over dit lidmaatschap gemaakt worden in verband met het door de minister-president terzake gestelde. Door over dit onderwerp een interimrapport uit te brengen zou de kwestie echter teveel nadruk krijgen.

De heer Scholten is ook van mening dat van de staatscommissie beter niet het initiatief kan uitgaan een interimrapport uit te brengen. Dit zou de deur openzetten voor het vragen van interimrapporten over allerlei onderwerpen. Alle leden van de subcommissie zijn het hiermede eens.

De voorzitter is het niet eens met de conclusie van de in de vorige vergadering aanwezige leden van de subcommissie artikel 25 van de Grondwet te handhaven. Spreker zal hierop terugkomen bij de bespreking van het concept-rapport.

- Vervolgens -

Huygens ING, Grondwetscommissies 1883-1983
1967 Commissie-Cals/Donner, notulen, subcommissie 2 reg-sg, 1969-11-28
KDC, Nijmegen, Archief Cals, inv.nr. 62
http://resources.huygens.knaw.nl/grondwetscommissies/onderzoeksgids/
KDC, Nijmegen, Archief Cals, inv.nr. 62

Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Grondwetscommissies 1883-1983
1967 Commissie-Cals/Donner, notulen, subcommissie 2 reg-sg, 1969-11-28

Vervolgens stelt de voorzitter aan de orde de data waarop de plenaire vergaderingen zullen worden gehouden. De nader voorgestelde data blijven onveranderd.

Artikel 14 Proeve

De voorzitter stelt vervolgens artikel 14 van de Proeve aan de orde. De redaktie, zoals die is voorgesteld in volgnummer 667, sluit aan op die van het Statuut. De aanwezige leden van de subcommissie concluderen, dat deze tekst, met de alternatieve redaktie van de heren Daudt en Gruijters, in het concept-rapport zal worden opgenomen.

Wijzigingsvoorstellen

De heer Jeukens verwacht,dat de voorstellen van de staatscommissie in de te zijner tijd in te dienen wetsontwerpen de vorm van wijzigingen van de bestaande grondwetsartikelen zullen krijgen. Dus bijvoorbeeld artikel 10 Grondwet wordt gelezen als volgt .... Een nieuwe tekst moet met een 2/3 meerderheid worden aangenomen. Als dit niet gebeurt heeft men wel de oude redaktie, maar wordt een prestigeverlies geleden. Zowel in 1963 als bij het opstellen van de Proeve heeft men afgezien van wijziging van het artikel. Spreker zou althans hiertoe niet willen overgaan.

De voorzitter is het niet eens met de heer Jeukens. Het is in de door de staatscommissie gevolgde opzet niet mogelijk enig artikel buiten beschouwing te laten en de door de heer Jeukens geschetste procedure past niet in deze opzet. Ook dit hoofdstuk zal herschreven moeten worden.

De heer Jeukens wijst erop, dat in dit hoofdstuk slechts enkele details gewijzigd zullen worden. Als zijn voorlopig standpunt deelt spreker mede, dat als deze bepaling gewijzigd zal worden, hij een tegenverklaring in het rapport zou willen doen opnemen. Met betrekking tot de verwijzing naar de redaktie van het Statuut merkt spreker op, dat dit voor het eerst werd vastgesteld voor de toen ingestelde nieuwe rechtsorde.

De heer Scholten vindt het niet juist als de nieuwe grondwet niet in overeenstemming met het Statuut zou worden gebracht.

Artikel 15 Proeve

De voorzitter stelt vervolgens artikel 15 van de Proeve aan de orde.
Mevrouw Fortanier-De Wit is van oordeel, dat de voorrang van zonen boven dochters bij de erfopvolging dient te vervallen. Dit is alleen maar consequent, nu de grondwet sinds 1963 duidelijk stelt, dat het Huis van Oranje-Nassau zich ook door de opvolging in de vrouwelijke linie als regerend stamhuis voortzet. Spreker verwijst in dit verband naar het pleidooi terzake van dr. Van Stegeren (volgno. 683), waarmee zij zich geheel kan verenigen. Belangrijk acht spreker het argument, dat bij het bestaande stelsel onzekerheid bestaat; een later geboren zoon zou voorrang hebben boven de dochter die tot dan kroonopvolgster zou zijn. Voorts acht zij het met dr. Van Stegeren in het publiek belang, dat elke vorm en ook elke schijn van discriminatie uit de wetgeving en het publieke leven wordt verwijderd. In dit verband wijst spreker op artikel 2 van de Declaration on the elimination of discrimination against women, welk artikel op 9 november 1967 in genoemde verklaring werd opgenomen (volgno. 195). Spreker concludeert dat het artikel dient te luiden: ....., waarbij het oudste kind voorrang heeft,.....".

De heer Jeukens wijst op de ingrijpende gevolgen, die het huwelijk

KDC, Nijmegen, Archief Cals, inv.nr. 62

Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Grondwetscommissies 1883-1983
1967 Commissie-Cals/Donner, notulen, subcommissie 2 reg-sg, 1969-11-28

van dochters kan hebben dan het huwelijk van zonen, in verband met de mogelijkheid, dat voor haar vreemd huwelijksrecht zou kunnen gaan gelden, zoals in rechtsstelsels, waar godsdienstige regels het recht beheersen en waarin allerlei verplichtingen kunnen worden opgelegd met betrekking tot de domicilie etc.

Mevrouw Fortanier-De Wit merkt op, dat deze kwestie toch ook speelt als de regerend vorst alleen dochters heeft.

De voorzitter wijst erop dat voor een huwelijk toch in ieder geval toestemming gegeven moet worden. Die toestemming zal alleen gegeven worden als de echtgenoot Nederlander wordt en dan speelt de kwestie van het vreemde huwelijksrecht niet meer.

De heer Jeukens is van oordeel dat artikel 15 alleen gewijzigd moet worden als daar een goede reden voor is. Met betrekking tot het argument van de discriminatie merkt spreker op, dat de bestaande voorrang van zonen boven dochters daarmee niets van doen heeft. Deze term suggereert willekeur. Het gaat hier om het onderscheid tussen het werkelijke en het staatsrechtelijke stamhuis.

De heer Gruijters merkt op, dat het begrip stamhuis altijd staatsrechtelijk is en alleen maar bestaat dank zij de bepalingen in de Grondwet.

De voorzitter constateert dat alle aanwezige leden met uitzondering van de heer Jeukens de voorrang van zonen boven dochters willen laten vervallen, en het oudste kind voorrang willen geven.

Mevrouw Fortanier-De Wit is bereid de discriminatie als argument te laten vallen. De andere argumenten, dat het consequent is de lijn, die ingezet is met de grondwetsherziening 1963, door te trekken en voorts, dat het publiek belang is, dat er geen onzekerheden bestaan ten aanzien van de erfopvolging, zijn voldoende zwaarwegend. Spreker blijft echter voor zich zelf van oordeel dat er wel van discriminatie sprake is.

De heer Jeukens wil, nu het zo gesteld wordt, niet bij zijn bezwaren insisteren.

Artikel 16 Proeve

De voorzitter stelt artikel 16 van de Proeve aan de orde.

De heer Scholten merkt op, dat nog dient te worden nagegaan of deze bepaling ongewijzigd kan blijven in verband met de redactie van de overeenkomstige bepaling in het nieuwe B.W.
Het secretariaat zal dit nagaan.

Artikel 17 Proeve

Vervolgens stelt de voorzitter artikel 17 van de Proeve ter discussie. Spreker is het niet eens met de toelichting op het artikel. Zijns inziens ~~is het~~ in strijd met de rechten van de mens iemand, in casu een potentiële erfopvolger, te verplichten een ambt te aanvaarden. Dit past niet meer in deze tijd. Ook de argumentatie, dat de erfopvolging een in het publiek belang ingestelde en geregelde plicht van het regerend vorstenhuis is, spreekt niet meer aan. Ten aanzien van het gestelde in de toelichting dat het daarmee in strijd zou zijn wanneer de leden van het Koninklijk Huis wijziging in de orde van erfopvolging zouden kunnen brengen zonder medewerking van koning, ministers en volksvertegenwoordiging merkt spreker op, dat het toch ook mogelijk is afstand te doen van de eenmaal aanvaarde Kroon, en dat dit toch ook gebeurt zonder medewerking van ministers en volksvertegenwoordiging.
De heer Gruijters vergelijkt de situatie met een kandidatenlijst:

- heeft -

KDC, Nijmegen, Archief Cals, inv.nr. 62

heeft men zich eenmaal bereid verklaard zich daarop te doen stellen, dan kan men zich niet meer terugtrekken, maar wel als de tijd daar is bedanken voor de benoeming. Dat men als kroonprins geboren wordt zou dan gelijkstaan aan een bereidverklaring.

De heer Scholten is het niet eens met de voorzitter. Hier is geen sprake van schending van de rechten van de mens. Hij acht de argumentatie in de Proeve goed: het is een uitzonderlijke zaak te behoren tot het koningshuis en dit brengt publieke plicht mee. Het is een groot verschil of iemand afstand kan doen van de kroon in een konkrete situatie en onder afweging van alle belangen, of dat iemand van het recht op de kroon afstand doet zonder in staat te zijn te overzien wat dit in een - wellicht veel later intredende - konkrete situatie kan betekenen. Deze mogelijkheid mag niet opengelaten worden. Weliswaar kan men zich van de erfopvolging uitsluiten door zonder bij de wet verleende toestemming een huwelijk aan te gaan, zonder daarvoor toestemming te vragen, maar zelfs in een dergelijk geval kan de regering van oordeel zijn toch het ontwerp voor een toestemmingswet te moeten indienen. Dat is mogelijk en hieruit blijkt te meer dat het recht op de kroon geen subjectief recht is waarover men vrijelijk kan beschikken, maar publieke plicht, die inhaerent is aan het behoren tot het koningshuis met de daaraan verbonden mogelijkheid eens koning te worden. De voorzitter loopt naar de mening van spreker langs regering en parlement heen. Het afstand doen van de kroon is een regeringszaak en daarover moet overleg gepleegd worden. Bij een groter aantal potentiële opvolgers speelt deze kwestie wel minder, maar daar staat tegenover dat naarmate men verder van de mogelijkheid van opvolging afstaat die last ook minder zal drukken. De rechten van de mens zijn hierbij niet in het geding.

De voorzitter deelt mede, door de argumentatie van de heer Scholten wel overtuigd te zijn. Een belangrijk bezwaar tegen de mogelijkheid afstand te doen van de verwachting van de kroon door potentiële opvolgers is ~~inderdaad~~, dat met door zich terug te trekken tevens de orde van de erfopvolging ~~wijzigt~~.

De heer Scholten deelt dit bezwaar. Het moet inderdaad niet mogelijk zijn dat de Oranjes op deze manier zelf zullen uitmaken wie de troonopvolger zal zijn.

De heer Gruijters vraagt zich af of, als iemand afstand wil doen op de dag dat hij voor de beslissing staat de eed op de grondwet af te leggen, hij dit in de daartoe bijeen ~~gewezen~~ verenigde vergadering van de Staten-Generaal kenbaar moet maken. Hij zou dit niet wenselijk achten.

De voorzitter vraagt of men afstand kan doen vóór de inhuldiging.

De heer Scholten merkt op dat dit misschien op te maken is uit de systematiek van de Grondwet. De koning wordt ingehuldigd na eedsaflegging.
De vraag is op welk moment de koning koning is en afstand kan doen.

De heer Prins oppert dat de in artikel 52 opgenomen woorden "zodra mogelijk" misschien ruimte bieden voor afstand tussen opvolging en beëdiging.

De voorzitter merkt op dat de in artikel 22 van de Proeve gevorderde

- wet -

Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Grondwetscommissies 1883-1983
1967 Commissie-Cals/Donner, notulen, subcommissie 2 reg-sg, 1969-11-28

wet wellicht daaromtrent iets kan bepalen. De vraag rijst of uit de bewoordingen van artikel 52 van de Grondwet: "De Koning, de regering aanvaard hebbende"..... kan worden gelezen, dat als de Koning de regering niet aanvaardt hij geacht wordt afstand gedaan te hebben.

De heer Scholten is van oordeel dat de bewoordingen betekenen, dat als de kroon krachtens erfopvolging overgaat de opvolger die dient te aanvaarden. In dit verband zou men dan dienen te bepalen dat afstand of niet aanvaarding van de kroon dezelfde gevolgen heeft als overlijden. Op het moment dat men geroepen wordt tot de kroon moet men de vrijheid hebben om de kroon al dan niet te aanvaarden.

De voorzitter is van mening dat er iets omtrent de aanvaarding vermeld moet worden. Zijns inziens is er een anomalie tussen artikel 15 en 22.

De heer Jeukens deelt de mening van de heer Scholten niet. Erfopvolging heeft plaats uit kracht van de Grondwet; afzonderlijke aanvaarding vindt daarbij niet plaats. Privaatrechtelijke regels inzake het al dan niet aanvaarden van erfenissen zijn hier niet vergelijkbaar. De koning is krachtens erfopvolging koning en daarbij is alleen plaats voor afstand, niet voor aanvaarding. De woorden "de regering aanvaard hebbende" van artikel 52 van de Grondwet betekenen dan ook "geen afstand gedaan hebbende".

De heer Scholten merkt op dat afstand gedaan kan worden op het moment dat de inhuldiging nog niet heeft plaatsgehad.

Mevrouw Fortanier-De Wit vraagt of het niet verschijnen in de verenigde vergadering van de Staten-Generaal om ingehuldigd te worden betekent, dat men afstand heeft gedaan.

De heer Jeukens stelt, dat dit niet het geval is. Als de nieuwe koning niet wil medewerken treedt de bijzondere procedure in werking met betrekking tot de waarneming van het Koninklijk gezag.

De voorzitter vraagt of de term "afstand" in artikel 17 ook betekent "niet feitelijk aanvaarden". In de wet van artikel 22 zou dan kunnen worden bepaald dat de koning die weigert de eed af te leggen geacht wordt afstand te hebben gedaan van de kroon. Het is wellicht wat perfectionistisch, maar het is zelfs niet ondenkbaar dat de zoon van een koning tegen het koningshuis is en weigert iets te doen.

Mevrouw Fortanier-De Wit acht het ook logisch voort te vloeien uit de publieke plicht van de troonopvolger dat deze als natuurlijk persoon zich aan die plicht moet kunnen onttrekken.

De heer Scholten aarzelt om in artikel 22 hieromtrent iets te vermelden. Misschien is dit mogelijk in de toelichting op artikel 17.

De heer Borman merkt naar aanleiding van de gedachte dat de afstand van de kroon nader in de wet en artikel 22 zou moeten worden omschreven op, dat artikel 17 geen delegatie toelaat.

De heer Jeukens is van oordeel dat deze materie niet in de Grondwet geregeld moet worden. De Grondwet moet niet, ~~zoals de Constitutie van de V.S.~~ gaan voorzien in alle mogelijke gevallen, maar alleen de grote lijn aangeven.

De heer Scholten vraagt of het besluit inzake de afstand van

- Koningin -

KDC, Nijmegen, Archief Cals, inv.nr. 62

Koningin Wilhelmina onder ministeriële verantwoordelijkheid was genomen. Het secretariaat zal een notitie maken over de inhoud van het begrip troonsafstand in de literatuur en tevens nagaan hoe de gang van zaken is geweest bij de afstand van Koningin Wilhelmina.

Artikel 18 Proeve

De voorzitter constateert, dat artikel 18 geen moeilijkheden geeft en kan worden overgenomen door de subcommissie.

Artikel 19 Proeve

De voorzitter zegt dat artikel 19 blijkens de toelichting te gebruiken is voor de gevallen die zojuist in verband met artikel 17 van de Proeve besproken zijn. Maar hier wordt de zaak beoordeeld door de Staten-Generaal in verenigde vergadering, terwijl het voorstel alleen door de Koning wordt gedaan.
Hier zijn dus waarborgen aanwezig.

De heer Jeukens is van oordeel dat de bepaling te veel ruimte laat en een uitholling van de erfopvolging betekent. Het is typerend voor de monarchie dat de vervulling van het ambt door erfopvolging geschiedt. Dit betekent dat men in artikel 10 van de Grondwet in feite een geheel koningshuis aanvaardt. Laat men een afwijking van de bepalingen omtrent de erfopvolging toe, dan zou die ook gelden voor artikel 21, tweede lid, van de Proeve, waar de regels van erfopvolging met de benoemde koning opnieuw ingaan. Dit zou ertoe kunnen leiden dat men, als men wel de persoon van de nieuwe koning wil aanvaarden, maar niet zijn zoon of dochter, bijzondere omstandigheden gaat aanvoeren om laatstgenoemden van erfopvolging uit te sluiten. Dit zou gaan lijken op verkiezing van personen en weinig meer met monarchie te maken hebben.

De heer Scholten merkt op dat de argumentatie tegen het afstand doen van de verwachting van de kroon door potentiële erfopvolgers hier niet geldt, omdat regering en parlement bij deze wijziging in de erfopvolging betrokken zijn. Het argument, dat degene die afstand doet van de verwachting van de kroon, de konkrete situatie niet kan overzien blijft geldig. Het artikel mag zijns inziens daarom niet worden gebruikt voor erfopvolgers, die van hun recht afstand willen doen. Spreker acht het voorts een onplezierige gedachte dat over het voorstel van de regering met gewone meerderheid zal worden beslist. We moeten het systeem van de erfopvolging waterdicht maken: Wie uiteindelijk niet wil, kan als het zo ver is afstand doen.

De voorzitter is eveneens van oordeel dat dit artikel niet gebruikt mag worden voor de gevallen die zojuist besproken zijn. Spreker acht het ook niet juist dat een afwijking van de bepalingen omtrent erfopvolging, die volgens een bijzondere procedure tot stand zijn gekomen, mogelijk is met een gewone meerderheid.

De heer Gruijters is van oordeel dat de introductie van de term "bijzondere omstandigheden" in strijd is met het systeem van de Grondwet. Immers, de Grondwet voorziet reeds in de mogelijkheid, dat als bijzondere omstandigheden dit noodzakelijk maken, de Grondwet gewijzigd kan worden, indien 2/3 van de Staten-Generaal zich hiervoor uitspreken.

De voorzitter merkt op, dat door afwijking van bepalingen omtrent erfopvolging de grondwetsbepaling intact blijft: de regels omtrent de erfopvolging blijven, behoudens voor het incidentele geval, gelden.

- De -

De heer Scholten is evenals de heer Gruijters van mening, dat er dan wel sprake is van een materiële wijziging van de grondwet.

De heer Gruijters wijst erop, dat juist als het om de monarchie gaat er alle reden is een beroep te doen op de kiezers.

De heren Gruijters, Jeukens en Scholten zijn van oordeel dat artikel 19 geschrapt moet worden.

De voorzitter en mevrouw Fortanier-De Wit willen het artikel niet schrappen maar voor de door de Staten-Generaal in verenigde vergadering terzake te nemen besluiten een 2/3 meerderheid eisen.

De heer Prins verkeert nog in dubio.

De voorzitter merkt nog op, dat het nadeel van een grondwetswijziging in dit geval zou zijn, dat het hier typisch om personen zal gaan, en die kunnen zijns inziens beter geen inzet worden van een verkiezings-~~tijd~~strijd.

Artikel 20, eerste lid, Proeve

Vervolgens wordt artikel 20 Proeve in discussie gebracht, tijdens welke discussie de heren Donner en Gritter ter vergadering verschijnen.

De heer Scholten acht het onbegrijpelijk dat in deze bepaling geschrapt is de thans in artikel 18 wel gestelde eis, dat de Staten-Generaal in dubbelen getale bijeenkomen. De zittende Staten-Generaal zouden buiten de kiezer om een koning benoemen. Dit is onaanvaardbaar.

De voorzitter is het met de heer Scholten eens, dat de benoeming van een koning niet buiten de kiezers om mag geschieden.
De heer Prins acht het in de huidige situatie ongewenst om de kamers te verdubbelen. Ook op andere wijze is inschakeling van de kiezers mogelijk. Toen bij grondwetsherziening geen kamerontbinding plaats had was er geen andere mogelijkheid dan de kamer te verdubbelen.

De heer Scholten acht het juist gunstig dat de verkiezing zich uitsluitend op dit punt zal toespitsen.

De heer Gruijters acht het pragmatisch gezien de beste oplossing de bepaling weg te laten. Als er een einde komt aan het Huis Oranje ontstaat er een open situatie, waarin eerst zal worden beslist of Nederland een monarchie dan wel een republiek moet zijn. Als men kiest voor een monarchie zou men bij grondwetswijzigingen nieuwe bepalingen omtrent de erfopvolging kunnen opnemen.

De heer Jeukens wijst op de spanning tussen de twee met verschillende oogmerken gekozen kamers: de oude kamer is immers niet gekozen met het oog op en heeft geen mandaat met betrekking tot het koningschap. Voorts wijst spreker op het risico dat de nieuwe helft overstemd wordt door de oude helft. Dan is het effect weg.

De heer Donner spreekt zich uit voor handhaving van de dubbele kamer. Bij de verkiezing van de aanvullende leden zal dit ene punt stembepalend zijn. Door een uitspraak van de kiezers op dat ogenblik, te vermengen met de ervaring van de zittende kamers, wordt de continuïteit het beste gediend.

De voorzitter vraagt het oordeel van de aanwezige leden van de subcommissie over de vraag of de kiezer zal moeten worden betrokken bij de benoeming van een koning.

- De -

Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Grondwetscommissies 1883-1983
1967 Commissie-Cals/Donner, notulen, subcommissie 2 reg-sg, 1969-11-28

De heer Gruijters wil de kwestie openlaten en niets daaromtrent bepalen.

De voorzitter merkt op, dat Nederland een koninkrijk is en dit ook blijft bij het wegvallen van het Oranjehuis. Regeling in de Grondwet is daarom nodig.

De heer Jeukens wil het artikel alleen opnemen, als er een redelijke mogelijkheid blijkt te zijn voor raadpleging van de kiezers. Hij prefereert echter het proeve artikel boven een niet adekwate regeling van de raadpleging der kiezers.

alt. De heer Scholten spreekt zich uit voor het bijeenroepen van kamers in dubbelen getale, evenals de heer Prins die dit toch een aanvaardbaarder oplossing acht dan kamerontbinding.

tabel De voorzitter en mevrouw Fortanier-De Wit spreken zich uit voor kamerontbinding, de heren Gruijters en Jeukens spreken zich subsidiair hiervoor uit.

Artikel 20, tweede lid, Proeve

De heer Scholten merkt op, dat anders dan in artikel 19 van de Grondwet, de Raad van State niet genoemd wordt. Spreker acht dit niet juist. De Raad van State heeft hier een functie: hij neemt immers in dit geval het Koninklijk gezag waar. Het is niet gewenst, dat de Staten-Generaal buiten de regering om beraadslagen en beslissen.

De voorzitter vraagt zich af onder verwijzing naar eerdere discussies in de subcommissie over dit college of hier niet de ministerraad kan worden ingeschakeld. Spreker is het overigens met de heer Scholten eens dat ook de Raad van State hierbij betrokken moet worden.

De heer Donner merkt op dat in dit geval de regering of de Raad van State wel een voorstel kan doen, maar daartoe niet verplicht is, zoals in het eerste lid de koning. Doet de regering geen voorstel, dan beraadslagen de Staten-Generaal uit eigen initiatief.

De voorzitter is het hiermee eens. De vraag is nu of de Raad van State of de ministerraad in deze bepaling uitdrukkelijk moet worden genoemd.

De heer Donner wijst op het gevaar, dat men dan naar analogie van het eerste lid zou kunnen denken dat alleen de ministerraad of de Raad van State het initiatief kan nemen.

De voorzitter acht de in het tweede lid gegeven mogelijkheid dat de Staten-Generaal terzake voorstellen kunnen doen wel gewenst, maar het ligt zijns inziens voor de hand dat de regering normaal wordt ingeschakeld. Bepaald zou bijvoorbeeld kunnen worden: regering en Staten-Generaal beslissen binnen twee maanden, enz....
De heer Jeukens merkt op dat het primaat in ons stelsel bij het parlement ligt. Het is dus juist, dat de Staten-Generaal besluiten omtrent de benoeming van een koning.

De voorzitter en de heer Scholten merken op, dat de regering toch verantwoording moet afleggen tegenover de Staten-Generaal.

De heer Donner is van mening dat dit nu juist een van de weinige beslissingen is waarvoor de regering geen verantwoording draagt.

- Spreker -

KDC, Nijmegen, Archief Cals, inv.nr. 62

Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Grondwetscommissies 1883-1983
1967 Commissie-Cals/Donner, notulen, subcommissie 2 reg-sg, 1969-11-28

Spreker stelt de vraag wat er gebeurt als de twee maanden verlopen zijn, voordat een besluit genomen is. Het stellen van een sanctie op het overschrijden van deze termijn is onmogelijk.

De heer Scholten is van oordeel, dat de kiezers moeten worden ingeschakeld. Als dit al in het eerste lid wenselijk is, dan a fortiori in dit tweede lid.

De heer Donner vraagt of er iets bepaald is in de reglementen van orde over de dubbele kamers.
vgl zb Het secretariaat zal dit nazien.
De discussie over dit artikel wordt opgeschort.

Volgnummer 712 De voorzitter stelt aan de orde een door het secretariaat geconcipieerd antwoord aan de minister van Binnenlandse Zaken op zijn brief van 11 november 1969 betreffende Nederlanders in het buitenland en het kiesrecht (volgnummer 695).
Na een korte discussie machtigen de aanwezige leden van de subcommissie de voorzitters de brief nader te redigeren. In de brief zal de volgende motivering worden opgenomen, waarom de staatscommissie toekenning van kiesrecht aan Nederlanders in dienst van volkenrechtelijke organisaties ongrondwettig acht: het verschil met andere categorieën Nederlanders in het buitenland is te gering om de ene groep wel en de andere geen kiesrecht te geven.
Het concept zal ter beoordeling aan de leden van de staatscommissie worden gezonden.

De vergadering wordt daarop gesloten om 17.00 uur.

De volgende vergadering zal plaats hebben op vrijdag 12 december 1969, des middags om 14.15 uur.

KDC, Nijmegen, Archief Cals, inv.nr. 62